

॥४६॥४७॥ इत्यारण्यके० नै० गा० षड्विंशत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १२६ ॥ ॥४८॥ कथमिति ॥ १॥२॥३॥४॥५॥ स्त्रिकविक्रमां ॥६॥७॥ अमाल्यपर्वदोमध्यमंत्रिसंज्ञातः ॥८॥ तादौबारिकः

एतत्ते सर्वमाख्यातं मां धातुश्चरितं महत् ॥ जन्मचाश्रमं महीपालयन्मां त्वं परिपृच्छसि ॥ ४६ ॥ वैशंपायन उवाच एवमुक्तः सकृत्तियोलोमशेन महर्षिणा ॥ पप्रच्छानंतरं भूयः सोमकं प्रति भारत ॥ ४७ ॥ इति श्री महाभारते आरण्यके पर्वणि तीर्थयात्रा पर्वणि तीर्थयात्रायां मां धातो पाख्याने षड्विंशत्यधिक शततमोऽध्यायः ॥ १२६ ॥ ॥४८॥ युधिष्ठिर उवाच कथं वीर्यः सराजा भूत्सोमको वदतांवर ॥ कर्मण्यस्य प्रभावं च श्रोतुमिच्छामितत्त्वतः ॥ १ ॥ लोमश उवाच युधिष्ठिरासीन्वृषतिः सोमको नाम धार्मिकः ॥ तस्य भार्या शतराजन्सदृशी नाम भूत्तदा ॥ २ ॥ स वै यत्नेन महता ता सुपुत्रं महीपतिः ॥ कंचिन्नासादयामास कालेन महता त्वयि ॥ ३ ॥ कदाचित्तस्य वृद्धस्य घटमानस्य यत्नतः ॥ जंतुर्नाम सुतस्तस्मिन् स्त्रीशते समजायत ॥ ४ ॥ तं जातं मातरः सर्वाः परिवार्य समासते ॥ सततं पृष्ठतः कृत्वा कामभोगान्विशोपते ॥ ५ ॥ ततः पिपीलिका जंतुं कदाचिददशत् स्फिचि ॥ सदृशे व्यनदन्नादं तेन दुःखेन बालकः ॥ ६ ॥ ततस्तामातरः सर्वाः प्राक्रोशन्भृशदुःखिताः ॥ प्रवार्य जंतुं सहसा शब्दस्तुमुलो भवत् ॥ ७ ॥ तमर्तनादं सहसा शुश्राव समहीपतिः ॥ अमात्यपर्वदो मध्ये उपविष्टः सहस्रविजा ॥ ८ ॥ ततः प्रस्थापयामास किमेतदिति पार्थिवः ॥ तस्मै क्षत्तायथावत्तमाचक्षे सुतं प्रति ॥ ९ ॥ त्वरमाणः स चोत्थाय सोमकः सहमंत्रिभिः ॥ प्रविश्यातः पुरं पुत्रमाश्रया सयदरिंदमः ॥ १० ॥ सांत्वयित्वा तु तं पुत्रं निष्क्रम्यातः पुरान्नृपः ॥ ऋत्विजा सहितो राजन्सहामात्य उपाविशत् ॥ ११ ॥ सोमक उवाच धिगस्त्विहैकपुत्रत्वमपुत्रत्ववंप्रभवेत् ॥ नित्यातुरत्वाद्भूतानां शोक एवैकपुत्रता ॥ १२ ॥ इदं भार्याशतं ब्रह्मन्परीक्ष्य सदृशं प्रभो ॥ पुत्रार्थिनाम यावो दं न तासां विधते प्रजा ॥ १३ ॥ एकः कथंचिदुत्पन्नः पुत्रो जंतुरयं मम ॥ यतमाना सुसर्वासु किं नु दुःखमतः परं ॥ १४ ॥ वयश्च समतीतं मे स भार्यस्य द्विजोत्तम ॥ आसां प्राणाः समायत्ता मम चात्रैकपुत्रके ॥ १५ ॥ स्यात्तु कर्म तथा युक्तं येन पुत्रशतं भवेत् ॥ महतालघुना वापि कर्मणा दुष्करेण वा ॥ १६ ॥ ऋत्विगुवाच अस्ति चैतादृशं कर्म येन पुत्रशतं भवेत् ॥ यदि शर्क्रोषितं कर्तुं मथ वक्ष्यामि सोमक ॥ १७ ॥ सोमक उवाच कार्यं वा यदि वाऽकार्यं येन पुत्रशतं भवेत् ॥ कृतं भवेत्तद्विद्विभगवात्र ब्रवीतु मे ॥ १८ ॥ ऋत्विगुवाच यजस्व जंतु नाराजं स्वमया वितते क्रतौ ॥ ततः पुत्रशतं श्रीमद्भूविष्यत्यचिरेण ते ॥ १९ ॥

॥१९०॥१११॥१२॥१३॥१४॥१५॥१६॥१७॥१८॥ जंतुना पशुभूतेन सवरुणं राजानं पशुसंसारं पुत्रो मे जायत तिनत्वा यजाद्द्वितीति पुत्रस्यापि पशुकर्णं बहु ब्राह्मणे पराचष्टंतो न शास्त्रविरोधः ॥ १९ ॥